

ISSN 0803-8953

Tilfeldig gang

Nr. 2, årgang 33

Desember 2016

Utgitt av Norsk statistisk forening

Redaksjonelt

Fra lederen	1
Fra redaksjonen	2

Tankenøtter

Løsning på pusleri nummer 44	3
Pusleri nummer 45	4

En stipendiat forteller

Et kinesisk møte med Norge	5
--------------------------------------	---

Møter og konferanser

Nordstat 2016	7
Det 8. årlige Trondheim Symposium i statistikk	8

Ny bok

Den innerste sirkel	10
-------------------------------	----

Gratulerer

NRs masterpris	12
Bent Natvig 70 år	12

Meldinger

Nytt fra Universitetet i Oslo	13
Nytt fra NTNU	14
Nytt fra Universitetet i Bergen	17
Nytt fra NMBU	18
Nytt fra Universitetet i Stavanger	18

Scandinavian Journal of Statistics

Innholdsliste september 2016	18
Innholdsliste desember 2016	20

Annonseringer

Sverdup-prisene	21
---------------------------	----

Fra lederen

Jan Terje Kvaløy | Stavanger

Norsk statistisk forening er sammen med søsterforeningene i Danmark, Sverige og Finland ansvarlig for utgivelsen av Scandinavian Journal of Statistics (SJS). Spesielt går redaktørvervet i SJS på omgang mellom landene, og neste gang det er Norge sin tur til å ha dette ansvaret for perioden 2018-2021. Det er en glede å meddele at Håkon Gjessing og Hans Julius Skaug har sagt ja til å være redaktører i denne perioden. Med det er redaktørvervet i de best hender, og jeg ønsker dem lykke til med jobben.

Et annet ansvar som går på omgang mellom de nordiske foreningene er å arrangere den nordiske konferansen i matematisk statistikk (NORDSTAT). Neste gang det er Norge sin tur til å arrangere NORDSTAT er i 2020, og for å passe dette inn med en grei arbeidsfordeling mellom lokalforeningene legger vi i styret opp til en justeringen av rotasjonen for de norske møtene slik at det norske møtet i 2019 holdes på Vestlandet mens miljøet i Trondheim/Tromsø tar ansvaret for NORDSTAT i 2020. De interesserte kan finne flere detaljer i styrereferatene på foreningen sine hjemmesider.

På det norske statistikermøtet til sommeren, som skal holdes i Fredrikstad 12.-15. juni, vil på nytt et høydepunkt bli utdelingene av Sverdrup-prisene. Jeg vil oppfordre dere til å komme med nominasjoner på kandidater til begge prisene innen utgangen av året. Mer detaljer om prisene og nominasjonsprosessen finnes i et eget skriv lenger bak i denne utgaven av TG. Til neste år er det også 100 år siden Sverdrup ble født, dette må vi markere i løpet av møtet i Fredrikstad.

Apropos priser så har, som mange sikkert allerede kjenner til, flere av de store internasjonale statistikkforeningene gått sammen om å etablere en pris som man har ambisjoner om at skal få en lignende status som priser som Abelprisen og Nobelprisen. Denne prisen er rett og slett kalt «The International Prize in Statistics» (se: statprize.org), og det er nylig annonsert at den første vinneren er Sir David Cox. Mange av oss skulle nok også ha likt å se Cox som vinner av Abelprisen, men med dette har i alle fall den nye prisen fått en svært verdig første vinner. Jeg hadde for øvrig gleden av å oppleve Cox som galant chairman og engasjert diskusjonsdeltager på en konferanse i sommer – de fleste av oss kan nok bare drømme om å være like spreke i en alder av 92 år.

Fra redaksjonen

Ingrid Hobæk Haff | Oslo

Denne høsten har både statistikerstanden og eliten gått på en skikkelig smell. Og Ragnar og jeg må vel bare innse at vi tilhører begge, som mangeårige utøvere av det edle statistikkfaget og representanter for den fjerde statsmakt.

For “folk flest” er *statistiker* synonymt med *meningsmåler*, og sistnevnte står vel ikke akkurat høyt i kurs i folkedypet for tida. Som statistikere deler vi selvsagt ikke denne mistroen, men tenker at både meningsmåling og ikke minst statistikk blir minst like viktige i framtida som de er nå. Snarere enn å utdype dette, henviser vi til Emil Aas Stoltenbergs utmerkede forsvar av faget ([se her](#)).

Som eliter flest, har også Ragnar og jeg begått løftebrudd. Det blir ikke noe innslag om hvor det blir av alle statistikerne som ikke jobber i akademia (eller hos meningsmålingsinstitutter) i dette nummeret. Dette er fortsatt et tema vi kunne tenke oss å ta opp i TG, men vi er helt avhengige av hjelp fra våre lesere. Kjenner du noen medstatistikere som jobber der ingen skulle tro at statistikere kunne jobbe? Ta da kontakt med oss på epost.

Det vi har forsøkt i dette nummeret, er å legge mer vekt på folk enn fag, slik vi også lovte. Du kan gjerne si at vårt nye motto er “mennesker, ikke statistikk”. Vi vil også gjerne understreke at vi generelt er svært interessert i hva som rører seg i statistikergrasrota. Selv om vi tar vårt redaktøransvar på høyeste alvor, er det ytterst sjelden vi refuserer tilsendte innslag. Har du vært på en spennende konferanse i det siste? Har du lest en god statistikkbok du kunne tenke deg å anmelde? Har du noe å fortelle som er av interesse for andre statistikere? Send det til oss, og vi kan nesten garantere publikasjon (legg merke til at det også er lov å sende bidrag til Ragnar selv om han er listet opp som sistemann på nettsidene til NSF).

Som medlemmer av eliten, tør vi selvsagt ikke å ønske dere god jul, av frykt for å støte noen, men ønsker dere i stedet en riktig god og fredelig verdinøytral ferie!

Redaksjon

Ragnar Hauge (Ragnar.Hauge@nr.no)

Ingrid Hobæk Haff (ingrihaf@math.uio.no)

Løsning på pusleri nummer 44

Jostein Lillestøl | Bergen

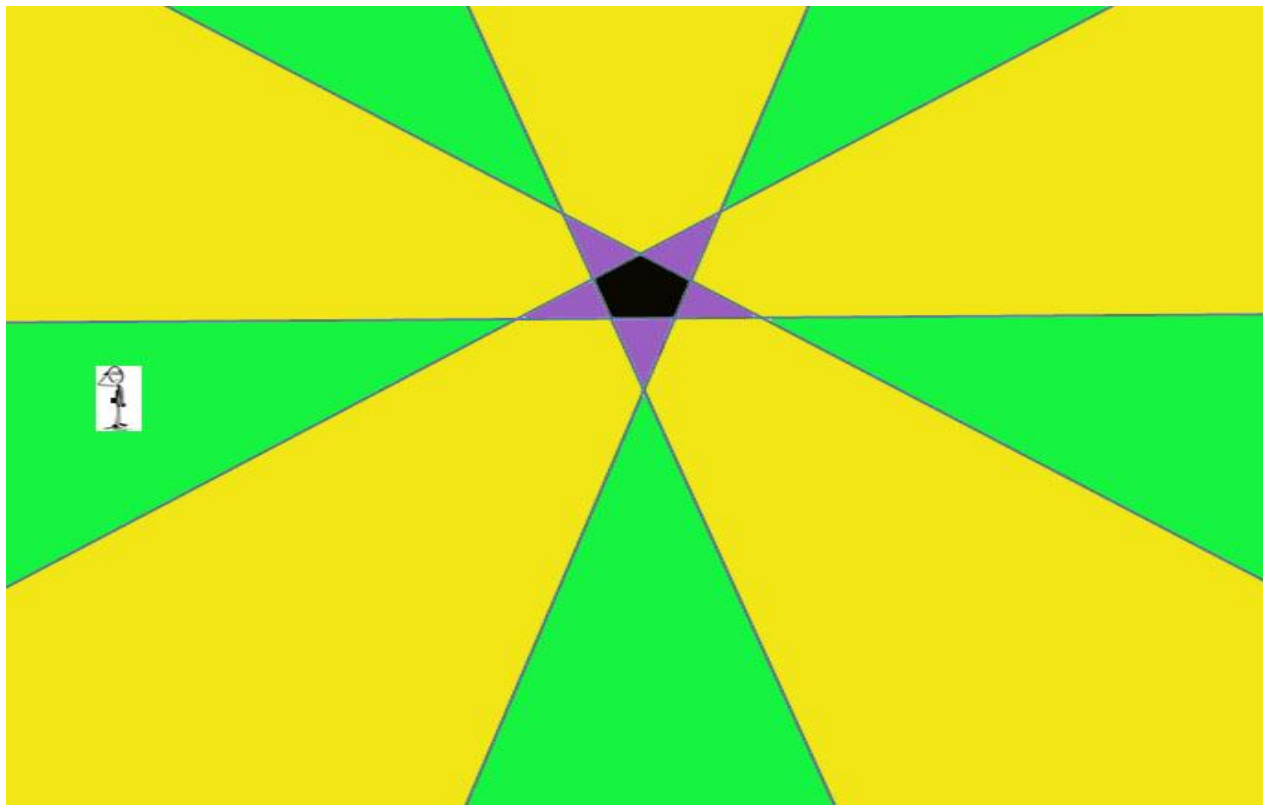
Oppgaven

Oppgaven var: En bygning har omriss som en likesidet femkant, lik Pentagon i Washington, der sidelengden er 314m. Anta at den er plassert på en uendelig slette og kan sees derfra, uhindret av andre bygninger. Per vandrer tilfeldig rundt på sletten, og du får telefon fra han: "Akkurat nå ser jeg minst to sider av bygningen, men om det er to eller tre er vanskelig å si". Hva er tilnærmet sannsynlighete for at han ser tre sider av bygningen? Bonusspørsmål: Kort etter ringer Per opp igjen og sier: "Washington her! Jeg var blendet av morgensolen, men ser nå tre sider av bygningen. Oops!, der forsvant to av dem!". Kan du ut fra dette si presist hvor han befinner seg?

Løsning (Svein Olav Glesaaen Nyberg)

$P(3 \text{ sider}) \leq 0.5$, med likhet når du har uendelig avstand til bygningen. Jeg antar da at vinkelfordelingen rundt bygningen er uniform, så vi ikke støter borti noen morsomme paradokser. Argumentet er særs enkelt for uendelig avstand: En person på motsatt side av bygningen ser 2 sider når Per ser 3, og motsatt, så halvparten av synsvinklene ser 3 sider. Går du nærmere, ser du færre uten at personen på motsatt side ser flere. Bonus: La A, B, C være 3 på hverandre følgende vegger. Per står da foran B, akkurat innafor der fortsettelsen av linjene til vegg A og C krysser. For øvrig er det i denne avstanden vi finner nedre grense for $P(3 \text{ sider})$, nemlig 0. På denne avstanden vil han kun kunne se 1 eller 2 sider om gangen.

Lillestøl føyer til: I figuren nedenfor er det trukket linjer i forlengelsen av sidene i femkanten, og fra de gule områdene sees to sider av bygningen og fra de grønne områdene tre sider. Vi ser at planet er dekket av 10 vinkelsektorer, hver på 36° , fem grønne utenfor stjernen og fem gule, som overlapper innen stjernen. Det er gitt at Per er i det grønne eller i det gule området, som vi kan betrakte som tilnærmet like store, slik at sannsynligheten for at Per ser akkurat tre sider er tilnærmet $1/2$.

Bonusspørsmålet: Av Per sitt utsagn kan vi slutte at han befant seg i grønt område med kurs mot bygningen til han har nådd en av stjernespissene. Ut fra bemerkningen om blendet av morgensol kan vi slutte at han må ha kommet inn fra vest, og ut fra oppgitt sidelengde 314 meter på bygningen regnes det lett ut at avstanden fra bygningen er 483 meter. Av et kart over Washington ser vi at figuren må dreies ørlite med urviserne, og at Per trolig må befinne seg inne på Arlington-kirkegården.

Kommentar (av Per Manne). Matematisk sett er sammenligninger av uendelige områder i planet ikke uproblematisk. I en norsk geometribok av Bernt Michael Holmboe fra 1827 fins et "bevis" for Euklids paralleelpostulat, basert på en ikke tillatt arealsammenligning av vinkelsektorer med ensidig uendelige parallelstriper. "Beviset" er trolig hentet fra en bok som Abel hadde fått fra Crelle, som hans lærer Holmboe tok vare på og leste mens Abel var på reise i Europa.

Pusleri nummer 45

Jostein Lillestøl | Bergen

I en avstemning mellom to kandidater har A fått a stemmer og B fått b stemmer, der $a > b$. Opptellingen foregår ved at en etter en stemme trekkes fra stemmeurnen. Hva er sannsynligheten for at kandidat A vil lede opptellingen fra begynnelse til slutt?

Send svar til Jostein.Lillestol@nhh.no.

en stipendiat forteller

Et kinesisk møte med Norge

Xin Luo | Trondheim

Det blir etterhvert stadig flere kinesiske studenter som setter kursen mot Norge. TG har bedt en av dem skrive litt om møtet med norsk utdanning og samfunn.

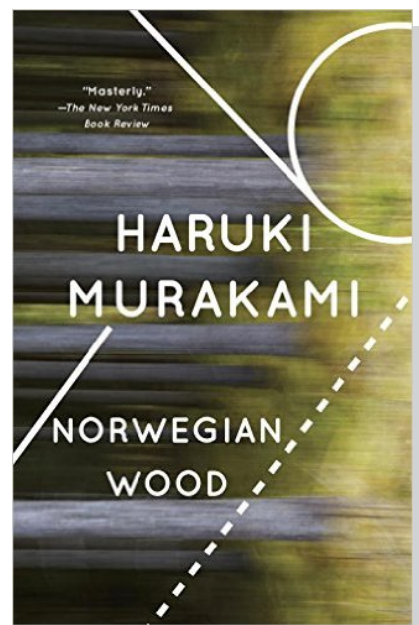
Mitt navn er Xin Luo. Jeg kommer fra Kina og har bodd i Norge i cirka fire år. Jeg holder nå på med en phd i statistikk ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), og har holdt på med dette i vel to år. I mine to første år i Norge tok jeg en master ved NTNU, og begynte da å bli kjent med utdanningssystemet og kulturen i dette flotte landet. Når det gjelder Norge tror jeg nok førsteinntrykket, for de fleste som ikke vært her tidligere, først og fremst er det arktiske klimaet, de lave temperaturene og den isdekte bakken. Jeg skal ikke nekte for disse sidene av Norge, men alt dette opptrer bare om vinteren. Landskapet og omgivelsene er fantastisk flotte om sommeren, så jeg kan ikke unngå å bli besatt av dette flotte landet. Jeg har forøvrig spurt mine kinesiske venner om hvordan de først ble kjent med Norge og til min store overraskelse sa de fleste at det var fra en berømt roman «Norwegian Wood» skrevet av Haruki Murakami.

Forbruksnivået i Norge er veldig høyt, og jeg greidde ikke å venne meg til dette selv lenge etter at jeg kom hit. Jevnt over er prisene på varer omtrent fem ganger høyere her enn i Kina, men inntektsnivået i Norge er også høyere enn i de fleste andre land så det er ikke problematisk å bo her hvis du har en jobb. Når det gjelder utdanningssystemene i Norge og Kina, er det både likheter og forskjeller. Måten forelesningene blir gitt på er ganske lik i Norge og Kina. Derimot er for eksempel type spørsmål på eksamen, slik jeg kjenner det fra statistikkeksamener ved NTNU, veldig forskjellig her i Norge fra hva de er i Kina. Alle spørsmålene på alle eksamenene jeg har hatt på NTNU krever at du skal begrunne og utlede ting i detalj, mens på eksamener i Kina er det alltid flervalgsoppgaver og oppgaver hvor du skal fylle inn blanke felt i tillegg til oppgaver mer lik hva jeg har fått på NTNU. På eksamener jeg har tatt på NTNU måtte man dermed virkelig forstå teorien, mens man kan bruke andre strategier som ikke krever like stor forståelse for å bestå en eksamen i Kina. For å bestå en eksamen i Norge kreves det minst 40 poeng av 100, mens i Kina kreves det at man oppnår minst 60 poeng av 100.

Etter min erfaring er nordmenn vennlige og usofistikerte, men dette varierer litt avhengig av hvor i landet man kommer fra. Dersom man spør om hjelp når man er ute å går i gatene

Xin Luo

En japansk bok med en Beatles-tittel lokker kinesere til Norge

eller er ute og handler, får man typisk akseptable svar. Men det virker som om de ikke liker å komme for nær hverandre. For eksempel, på kino setter man seg gjerne på annethvert sete og lar det være et tomt sete imellom. Kanskje fordi folk er litt sky og introverte. Derimot blir folk veldig snakkesalige og utadvente når de har drukket alkohol. Dette er i stor kontrast til situasjonen når de ikke har drukket alkohol. Forresten, man kan ofte høre en merkelig lyd når man snakker med nordmenn. Det kan høres ut som om de har litt astma, men ikke vær bekymret, dette er bare en måte å uttrykke at de er interessert i å snakke med deg.

Dessuten, jeg kan nesten ikke tro hvor mye nordmenn liker friluftsliv. De bruker glatt tusenvis av kroner for å kjøpe profesjonelt utstyr, men kjører samtidig et par timer til grensen mellom Norge og Sverige for å kjøpe en flaske alkohol femti kroner billigere enn i Norge. I Asia foretrekker folk å bruke paraply uansett hvor mye det regner, mens nordmenn bruker ikke paraply selv i kraftig regnvær og selv om de ikke har vanntette klær. Snus er ganske populært i Norge. Jeg har prøvd snus tidligere og det var som ikke-røykende tobakk eller sigarett. Du må legge det inn mellom leppene og gommene dine for å få en god mengde nikotin. Mine norske venner fortalte meg at det ikke medfører lungekreft, men jeg liker det ikke noe særlig.

Plassen er begrenset, mens ordene er endeløse. I et nøtteskall, jeg liker dette landet og jeg håper du også vil like det.

En norsk tradisjon artikkelforfatteren har sunn skepsis til.

møter og konferanser

NordStat 2016, København 27.-30. juni

Nils Lid Hjort | Oslo

De nordiske konferansene i matematisk statistikk har en lang og rik tradisjon, fra det første møte i 1965 til den nå 26. gang, i København, juni 2016. Frem til omtrent 1990 var konferansene faktisk mest nordiske, i intensjon og i ånd, der språket var mest skandinavisk, både for foredrag og middagstaler og for de mange fagpratene underveis. Konferansene tjente også som gode førstereiserfaringer, for de gryende og de ferske, de nesten ferdige hovedfagsstudenter, osv. Den nordiske forbrødningsånd er vel fortsatt tilstede, men har noe fattigere kår, ved at konferansene mer og mer ligner alle de andre, med engelsk som arbeidsspråk og meget internasjonal deltagelse. De har også vært arrangert i Litauen og Estland. Endelig bør det nevnes at konferansene avspeiler de større trender i vårt fag, langs teori og anvendelser, at dette er ikke noe som bare elfenbenstårnfolket bedriver, men store lag av forskere i stadig flere anvendte disipliner med kvantitative data.

Mitt inntrykk er at ambisjonsgraden var moderat denne gang i flate, innbydende Universitetsparken, der man også kunne ane det sparebluss universitetet må holde seg med en stund. Lokalene var ikke spesielt gode, og lite arbeid var lagt i det som heter pomp eller prakt eller ekstrainnslag eller festtaler. Men oppmøtet var relativt godt, og alt fungerte som det skulle. Ingrid Glad holdt åpningsforedraget, med *aha*-temaet Hunting High and Low. Hovedforedragsholder, med det som fortsatt heter SJS-foredraget, var Jonathan Taylor fra Stanford University, om post-selection-problemer. Et mildt tradisjonsbrudd her var at arrangørene ikke hadde pekt på noen diskutanter på forhånd (et par av oss ble istedet bedt om å bidra senere, straks et manuskript foreligger). Andre hovedforedragsholdere var Marloes Maathuis, om kausalitet, Richard Samworth, om random projections og klassifikasjon, og Holger Rootzén, om ekstremverdistatistikk.

Inviterte sesjoner organisert av norske forskere var Causal Inference, med Kjetil Røysland, samt Theoretical Statistics, med meg. Andre foredragsholdere fra Norge var Guro Dørum, Egil Ferkingstad, Geir-Arne Fuglstad, Jon Michael Gran, Tore Selland Kleppe, Bo Lindqvist, Mats Julius Stensrud og Håkon Tjelmeland. Dessuten var det så mange som 56 postere, med tilhørende tre-minutters power-talk-presentasjoner, med mange norske. Magne Aldrin kom for sent til å presentere sin EM-poster, siden han var nede i Frankrike et sted og heiet på Island – av grunner jeg ikke helt forstår legges EM og VM i

De tre vinnerne av Best Poster Presentation Awards: Kristoffer Hellton, Céline Cunen og hjemmefavoritt Frederik Riis Mikkelsen.

fotball alltid til samme tid som NordStat.

Min egen forskningsgruppe, FocuStat (femårsprosjektet Focus Driven Statistical Inference With Complex Data), har knesatt den enkle regel at vi hvert år skal finne én konferanse der vi alle deltar. I 2015 dro vi til ISI-møtet i Rio de Janeiro, og i 2017 drar vi til JSM i Baltimore – men i 2016 ble det København! Vi hadde det utmerket, faglig og sosialt. Vår begeistring fant vi ingen grunn til å dempe, da det ble klart at PhD-student Céline Cunen (om verdens første roman, fra 1460) og PostDoc Kristoffer Hellton (om clusterproblematikk i høy dimensjon) vant to av de tre Best Poster Presentation Awards. Og om to år sees vi igjen, antagelig i Estland.

FocuStat på tur: Gudmund Hermansen, Nils Lid Hjort, Kristoffer Hellton, Sam-Erik Walker, Céline Cunen.

Det 8. Trondheim Symposium i statistikk, Selbu 2016

John Tyssedal og Bo Lindqvist | Trondheim

Deltakere

Foto: Mette Langaas

Det åttende årlige “Trondheim Symposium in Statistics” ble arrangert i weekenden 7.-8. oktober, og som ved de tidligere symposiene ble det holdt ved Selbusjøen Hotell & Gjestegård. Den ansvarlige for arrangementet var denne gangen John Tyssedal.

Hovedideen bak arrangementet er å samle statistikerne i Trondheim til et weekend-møte utenfor bykjernen (Selbu er 1 times kjøring fra Trondheim, og en halvtimes kjøring fra Trondheim lufthavn, Værnes). Til symposiet inviteres både norske og utenlandske eksperter til å presentere aktuelle temaer fra forskningsfronten i statistikk. I år hadde symposiet 33 deltakere, medregnet de fem foredragsholderne. Hovedtemaet for årets symposium var industriell statistikk, herunder finans, noe som ga fem meget interessante og inspirerende foredrag:

Sonja Kuhnt (Department of Computer Science, Dortmund University of Applied Sciences and Arts): Modelling and sensitivity analysis in computer experiments with quantitative and qualitative inputs.

Tormod Næs (NOFIMA): Multi-block analysis, background, methodology and applications.

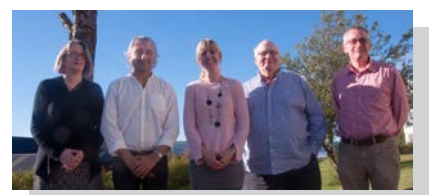

Foto: Mette Langaas

Foredragsholdere

Henry Wynn (London School of Economics and Political Science): Advances in algebraic statistics.

John Quigley (Department of Management Science, University of Strathclyde, Glasgow): Managing supplier risk with epistemic uncertainty: League tables and value of information.

Ingrid Hobæk Haff (Department of Mathematics, Universitetet i Oslo): Nonparametric estimation of pair-copula constructions with the empirical pair-copula.

Militært påtrykk da matematisk statistikk ble universitetsfag

Hans Morten Synstnes

Etter militært påtrykk ble matematisk statistikk universitetsfag i Norge i 1954. Professorene Erling Sverdrup og Arnljot Høyland, som tidligere var offiserer, spilte her nøkkelroller. Dette kommer frem i boken *Den innerste sirkel. Den militære sikkerhetstjenesten 1945-2002*.

Da matematisk statistikk ble universitetsfag i 1954 gikk mange spor til den militære sikkerhetstjenesten, som var en del av Forsvarets overkommando/Etterretningsstaben (FO II). Sentral i etableringen var Erling Sverdrup, praktiker og organisator av chifertjenesten under og like etter krigen. Han kan regnes som norsk chifferanalyses far. Sverdrup ble også, ved siden av FO II-sjefen Ragnvald Roscher Lund, en sentral ideolog for den norske militære chiffersatsingen etter frigjøringen.

Primært måtte det satses på en avansert chifertjeneste for å verne norske interesser mot fiender og allierte. Et tidlig skritt var da Sverdrup modifiserte beslaglagte tyske Enigma-maskiner før de ble tatt i bruk. Et annet og langsiktig skritt var da sikkerhetstjenesten, sammen med industrien og sentrale akademikere, begynte å lage chiffermaskiner til eget og alliert bruk. Tilsvarende produksjon var gjerne forbeholdt stormakter. FO II regnet amerikanske og britiske maskiner som sikre nok vis-à-vis en motpart, men ikke sikre nok til å beskytte sensitive norske opplysninger mot allierte.

Parallelt ble sikkerhetstjenesten satt i stand til å knekke andre lands chiffer, også alliertes. Det gjaldt å skaffe Norge en fordel i økonomiske og militære spørsmål i fred, og legge grunnlaget for et norsk "Bletchley Park" i krig. Sverdrup begynte i 1946 oppbyggingen av en forseringstjeneste, men overlot senere samme år ansvaret til den nær nyankomne Arnljot Høyland.

Under ledelse av den nye etterretnings- og sikkerhetssjefen Vilhelm Evang og avdelingssjef Nils Stordahl ansatte Høyland matematikere, språkvitere og sekretærer til forseringsmiljøet på Akershus festning. Akademisk dyktighet var vesentlig, det samme var ifølge Sverdrup at kandidatene hadde en matematikers analytiske innstilling og en detektivs skarpe iakttakelsesevne.

Forseringsarbeidet fikk et løft etter Høylands opphold ved Försvarets radioanstalt i Sverige i 1948. Materialet som skulle

"Den innerste sirkel. Den militære sikkerhetstjenesten 1945-2002." Boka er basert på en ph.d.-avhandling i historie fra UiO.

Forfatter av boken "Den innerste sirkel", Hans Morten Synstnes.

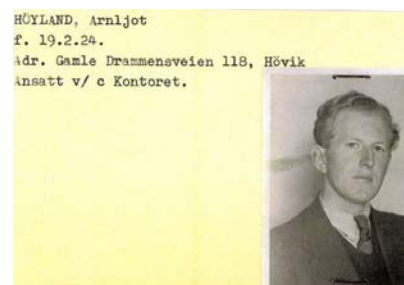
håndteres begynte å strømme inn i form av en rekke lands åpne og chifferte diplomatpost og telegrammer avfotografert via Telegrafverket. Radiolinjene til diplomatiske representasjoner i Oslo og sovjetisk korrespondanse i nord ble tappet. Høyland sørget for en gjensidig utveksling av tappet diplomatpost med Sverige og Danmark.

Et metodisk grunnlag måtte til for å kunne knekke så vel fiendtlige som vennligsinnede lands chiffer. Høyland og Stordahl så her nødvendigheten av statistiske resonnementer og oversikter. Høyland sa senere at "i denne sammenheng arbeidet jeg jo som statistiker". Behovet for statistikkfaglig innsikt grunnet seg mye i at kjennskap til det enkelte språks strenge statistiske regelmessigheter var en forutsetning for å kunne forsere ulike lands chiffer. Språk er underkastet spesifikke semantiske, lingvistiske, grammatikalske og ortografiske lover. Statistiske oppsett over russisk, spansk, japansk og flere andre språk ble utarbeidet som et hjelpemiddel.

I mangelen på støtte fra academia tok sikkerhetstjenesten affære. Høyland og hans kollega Alf Gudbrandsen fullførte som de første ved et norsk lærested hovedfag i matematisk statistikk i 1952. Hovedoppgavene ble registrert under matematikkens flagg, men omhandlet ifølge Høydal egentlig matematisk statistikk. (*Se Tilfeldig Gang 2/1991*).

Sverdrup, med fersk doktorgrad i matematikk fra 1952, ledet innføringen av matematisk statistikk ved universitetet i 1954. Han pekte i forkant på "en pinlig mangel på matematiske statistikere i Norge." Sverdrup var samtidig også kraften bak forsikringsstatistikk som studieretning ved universitetet. Allerede året etter ble han professor for de to nevnte fagene.

Høyland ledet forseringsarbeidet frem til 1954 da Sverdrup rekrutterte ham til universitetet. Forseringsseksjonens nye sjef ble Gudbrandsen. Sverdrup og Høyland forble en del av tjenestens krigsoppsett. Forseringsaktiviteten i regi av sikkerhetstjenesten ble lagt ned i 1965 uten å ha oppnådd noen nevneverdig suksess. Likevel kastet innsatsen av seg verdier for samfunnet i form av starthjelp til universitetsfag som matematisk statistikk, informatikk og sikkerhetstjenestens innkjøp av den første store datamaskinen i Norge (Frederic) til bruk i matematiske beregninger. Tette bånd mellom sikkerhetstjenesten og academia ble holdt ved like i mange tiår etter krigen, noe som behandles grundig i *Den innerste sirkel*. Boken er basert på hittil hemmeligholdte arkiver.

Professor i matematisk statistikk og tidligere major Arnljot Høyland. Kartotekkort tilhørende sikkerhetstjenesten.

Oberst Nils Stordahl ledet den militære chifffertjenesten fra 1946 til 1983.

Det sentrale chiffermiljøet i Forsvaret holdt lenge til i bygning 3 på Akershus festning.

gratulerer

NRs masterpris

Solveig Engebretsen har blitt tildelt Norsk Regnesentrals pris for beste masteroppgave i matematikk og IKT ved Universitet i Oslo for høsten 2015 og våren 2016. Hun deler prisen med Aslak Wigdahl Bergersen ved Simula Research Laboratory. Solveig får prisen for en masteroppgave med tittelen "Monotone Regression - in high (and lower) dimensions" med Ingrid Glad som veileder. Prisen ble delt ut under arrangementet dagen@ifi 13. oktober 2016.

Solveig Engebretsen

Bent Natvig 70 år

Bent Natvig fylte 70 år 1. august. Dette ble markert med et heldagsseminaret "Bent Natvig: Reliable research through four decades" 1. juni inklusiv avsluttende middag på Frognersæteren Restaurant.

Bent Natvig

Nytt fra Universitetet i Oslo

Nye PhD-grader

Kristina Rognlien Dahl (27. mai 2016)

Information and Memory in Stochastic Optimal Control

(prøveforelesning: *Optimal insider utility portfolio in Kyle-Back models*)

Bedømmelseskomité: Albina Danilova, London School of Economics; Peter Imkeller, Humboldt University; Tom Lindstrøm, Universitetet i Oslo. Veiledere: Bernt Øksendal, Universitetet i Oslo; Fred Espen Benth, Universitetet i Oslo.

Nye mastergrader

Tobias Hæstad

Modellering av norske kortrenter med Levy stasjonære prosesser

Veileder: Fred Espen Benth

Espen Stokkerei

Optimal stopping problems and the weak variations

Veileder: Fred Espen Benth

Solveig Engebretsen

Monotone Regression in high (and lower) dimensions

Veileder: Ingrid Glad

Jon Arne Heskje

En ambit modell for swaper

Veileder: Fred Espen Benth

Cecilia P. Tran

Customer Duration and Profitability In General Insurance

Veiledere: Ingrid Hobæk Haff og Erik Bølviken

Ekaterina A. Jacobsen

Time to the first medical treatment of farmed salmon to control salmon lice, a survival analysis approach

Veiledere: Ingrid Glad og Anja Kristoffersen

Yue Xu

A Study of the Loss Distribution of Natural Disasters in Norway

Veiledere: Ingrid Hobæk Haff og Erik Bølviken

Vaamanam Murugendran

Contributions to RBNS Modelling

Veiledere: Erik Bølviken, Ingrid Hobæk Haff og Nils Haavardson

Maunya Doroudi Moghadam

Estimating animal movements from light-logger data using Bayesian state-space modeling

Veiledere: Geir Storvik, Torbjørn Ergon og Morten Helberg

Nytilsatte

Riccardo De Bin

Førsteamanuensis

Kristina Rognlien Dahl

Postdoktor, innstegsstilling

David Ruiz Banos

Postdoktor

Vinnie Ko

PhD

Andreas Nakkerud

PhD

Sylvia Liu

PhD

Oussama Amine

PhD

Yinzhi Wang

PhD

Nytt fra NTNU

Nye PhD-grader

Linghua Chen (29.08.2016)

The Numerical Path Integration Method for Stochastic Differential Equations. (prøveforelesning: Calculating Greeks with the Malliavin Method)

Bedømmelseskomité: Arturo Kohatsu-Higa, Ritsumeikan University; Fred Espen Benth, Universitetet i Oslo; Anne Kværnø, NTNU. Veiledere: Arvid Næss og Espen R. Jakobsen.

Wei Chai (26.08.2016)

Stochastic Dynamic Analysis and Reliability Evaluation of the Roll Motion for Ships in Random Seas. (prøveforelesning: On the Physical Modelling of Ship Rolling.)

Bedømmelseskomité: Jeffrey Falzarano, Texas A&M University; Jørgen Juncher Jensen, DTU; Sverre Haver, NTNU.
Hovedveileder: Arvid Næss og Bernt J. Leira.

Nye mastergrader

Ebenezer Afrifa-Yam

A comparison of Factor Based Methods for Analysing Some Non-regular Designs.

Veileder: John Tyssedal

Tobias Liland Bjormyr

Deep Learning with emphasis on extracting information from text data.

Veiledere: Håvard Rue og Thiago Martins (Yahoo!)

Benedicte Meløy Christensen

Statistical models for the beads task problem in psychiatry.

Veileder: Håkon Tjelmeland

Siri Sofie Eide

Statistical Postprocessing of Ensemble Forecasts of Wind.

Veiledere: Ingelin Steinsland og John Bjørnar Bremnes (Meteorologisk institutt)

Marius Fagerland

Conditional Sampling from a Gamma Distribution given Sufficient Statistics.

Veileder: Bo Lindqvist

Marius Rise Gallala

Surrogatbasert optimering ved bruk av kunstige nevrone nettverk.

Veileder: Jo Eidsvik og Iver B. Sperstad (Sintef Energi)

Ask S. Krogstad

Soil classification from geotechnical data by Bayesian inversion using hidden Markov models.

Veiledere: Henning Omre og Ivan Depina

Marthe Larsen

Statistical analysis of factors influencing early neurological deterioration after acute ischemic stroke using sparse logistic regression.

Hovedveileder: Mette Langaas, biveileder: Turid Follestad (DMF)

Chenxing Li

Introduction to System Signatures and Their Applications in Reliability Engineering.

Veileder: Bo Lindqvist

Eirik Myrvoll-Nilsen

Computationally efficient Bayesian approximation of fractional Gaussian noise using AR₁ processes.

Veileder: Håvard Rue

Thea Roksvåg

A Bayesian Model for Area and Point Predictions. - A case study of predictions of annual precipitation and runoff in the Voss area.

Veileder: Ingelin Steinsland

Kristoffer Kofoed Rødvei

Comparing the ACER and POT MCMC Extreme Value Statistics Methods Through Analysis of Commodities Data.

Veileder: Arvid Næss

Maria Lie Selle

Modelling of Semi-Competing Risks Using the Illness-Death Model with Shared Frailty.

Veileder: Bo Lindqvist

Lene Maria Sundbakk

Statistical methods to detect genotype-phenotype association using genetic similarity matrices.

Veileder: Mette Langaas

Trygve Bertelsen Wiig

Approximate marginal inference in binary Markov random fields using a mean square error energy approximation and the junction tree algorithm.

Veileder: Håkon Tjelmeland

Heidi Liljeblad Ødegård

The value of snow measurements in scheduling of hydropower plants.

Veiledere: Jo Eidsvik og Stein-Erik Fleten (Ind.Øk., NTNU)

Tormod Østhus

Stochastic modelling and prediction of call data from Trønder Taxi.

Veileder: Håkon Tjelmeland

Fredrik Lohne Aanes

Testing equality of the success probabilities in two independent binomial distributions.

Veiledere: Mette Langaas og Øyvind Bakke

Nytilsatte

Maxime Conjar

PhD

(Hovedveileder: Henning Omre)

Jacopo Paglia

PhD

(Hovedveileder: Jo Eidsvik)

Thea Roksvåg

PhD

(Hovedveileder: Ingelin Steinsland)

Maria Lie Selle

PhD

(Hovedveileder: Ingelin Steinsland)

Nytt fra Universitetet i Bergen

Nye PhD-grader

Håkon Otneim

Multivariate and conditional density estimation using local Gaussian approximations

Bedømmelseskomité: Jeffrey S. Racine, McMaster University, Canada; Nils Lid Hjort, UiO; Hans J. Skaug, UiB. Veiledere: Dag Tjøstheim, Bård Støve og Hans A. Karlsen.

Virginia Lacal Graziani

Local Gaussian correlation for time series and regular vine estimation for bayesian networks

Bedømmelseskomité: Oliver Linton, University of Cambridge, UK; Alex Lenkoski, NR; Yushu Li, UiB). Veiledere: Dag Tjøstheim og Bård Støve.

Nye mastergrader

Ampem Darko Owusu

Claims reserving in non-life insurance with focus on reserve risk outlined by the Solvency II directive

Veileder: Bård Støve

Sondre Hølleland

Spatio-temporal generalized autoregressive conditional heteroskedasticity models - a circular approach to spatio-temporal estimation

Veiledere: Hans A. Karlsen og Bård Støve

Sigve Brix Dyrhovden

Stochastic unit-root processes

Veileder: Hans A. Karlsen

Berent Å.S. Lunde

Likelihood estimation of jump-diffusions

Veileder: Hans J. Skaug

Nytilsatte:

Sondre Hølleland

PhD

(fra 1. august 2016)

Nytt fra NMBU

Nye PhD-grader

Lars Erik Gangsei

Linear Multiresponse Models - Theoretical Developments and Applications in Porcine (prøveforelesning: Multivariate regression and shrinkage estimators)

Bedømmelseskomité: Rasmus Larsen, Technical University of Denmark - DTU Compute; Nils Lid Hjort, UiO; Torgeir Rhoden Hvidsten, NMBU. Veiledere: Solve Sæbø, NMBU, Trygve Almøy, NMBU, Jørgen Kongsro, Norsvin, og Olav Alvseike, Animalia.

Nytt fra Universitetet i Stavanger

Nye mastergrader

Caroline Johnson

Estimation error in statistical process control

Veilder: Jan Terje Kvaløy

Eze Sunday

Computational Statistics and Data Analysis: Robustness of the Linear Mixed Effects Model to Non-normality of Longitudinal Data

Veileder: Bjørn Auestad

Nytilsatte:

Kjartan Osmundsen

PhD

Hovedveileder: Tore Selland Kleppe

Birthe Aarek

PhD

Hovedveileder: Bjørn Auestad

SCANDINAVIAN JOURNAL OF STATISTICS

Volume 43 • Number 3 • September 2016

Contents:

Graphs for Margins of Bayesian Networks Robin J. Evans	625
A Semiparametrically Efficient Estimator of the Time-Varying Effects for Survival Data with Time-Dependent Treatment Huazhen Lin, Zhe Fei & Yi Li	649
On Local Power Properties of Frequency Domain-Based Tests For Stationarity Efsthios Paparoditis & Philip Preuß	664
Doubly Robust Inference for the Distribution Function In The Presence of Missing Survey Data Helene Boistard, Guillaume Chauvet & David Haziza	683
Quantile Regression for Location-Scale Time Series Models With Conditional Heteroscedasticity Jungsik Noh & Sangyeol Lee	700
Empirical Likelihood Inference for the Rao-Hartley-Cochran Sampling Design Yves G. Berger	721
Penalized Weighted Least Squares To Small Area Estimation Rong Zhu, Guohua Zou, Hua Liang & Lixing Zhu	736
Asymptotic Properties of the Empirical Spatial Extremogram Yong Bum Cho, Richard A. Davis & Souvik Ghosh	757
Exponential Family Techniques for the Lognormal Left Tail Søren Asmussen, Jens Ledet Jensen & Leonardo Rojas-Nandayapa	774
Adaptive Step Size Selection for Hessian-Based Manifold Langevin Samplers Tore Selland Kleppe	788
Outlier Robust Small-Area Estimation Under Spatial Correlation Timo Schmid, Nikos Tzavidis, Ralf Münnich & Ray Chambers	806
An Empirical Process View of Inverse Regression François Portier	827
A Note on the Large Sample Properties of Estimators Based On Generalized Linear Models for Correlated Pseudo-Observations Martin Jacobsen & Torben Martinussen	845

SCANDINAVIAN JOURNAL OF STATISTICS

Volume 43 • Number 4 • December 2016

Contents:

Semiparametric Quantile Regression Analysis of Right-Censored and Length-Biased Failure Time Data with Partially Linear Varying Effects Xuerong Chen, Yeqian Liu, Jianguo Sun & Yong Zhou	921
Parameter Estimation for Inhomogeneous Space-Time Shot-Noise Cox Point Processes Jiří Dvořák & Michaela Prokešová	939
Compositional Tables Analysis in Coordinates Kamila Fačevicová, Karel Hron, Valentin Todorov & Matthias Templ	962
Approaches to the Estimation of the Local Average Treatment Effect in a Regression Discontinuity Design Aidan G. O’Keeffe & Gianluca Baio	978
Linear Increments with Non-Monotone Missing Data and Measurement Error Shaun R. Seaman, Daniel Farewell & Ian R. White	996
Robust Inference in Two-Phase Sampling Designs with Application to Unit Nonresponse Cyril Favre-Martinoz, David Haziza & Jean-François Beaumont	1019
Generic Identifiability of Linear Structural Equation Models by Ancestor Decomposition Mathias Drton & Luca Weihs	1035
A Framework for Monte Carlo Based Multiple Testing Axel Gandy & Georg Hahn	1046
Bayesian Conditional Mean Estimation in Log-Normal Linear Regression Models with Finite Quadratic Expected Loss Enrico Fabrizi & Carlo Trivisano	1064
Inference for Multi-Dimensional High-Frequency Data with an Application to Conditional Independence Testing Markus Bibinger & Per A. Mykland	1078
An Automatic Test for the Umbrella Alternatives Grzegorz Wylupek	1103
Generalized Method of Moments for Additive Hazards Model with Clustered Dental Survival Data Hui Li, Xiaogang Duan & Guosheng Yin	1124

Sverdrup-prisene – Styret ønsker forslag til kandidater innen 31. desember

Sverdrup-prisene er Norsk statistisk forenings forskningspriser til minne om Erling Sverdrup. Prisene kan deles ut hvert år, men har hittil blitt delt ut under det Norske statistikermøtet (som holdes i oddetallsår). Det deles ut to priser:

1. Til en fremragende representant for statistikkfaget. 2. Til unge forskere (under 40 år) med beste artikkel.

Hver av prisene består av et diplom og et stipend på kr 10 000. Forslag til kandidater som skal motta prisen på det Norske statistikermøtet i 2017 bes sendt til styret i NSF v/Jan Terje Kvaløy, e-post: jan.t.kvaloy@uis.no, innen 31. desember 2016. Forslag må være signert av forslagstilleren, og en begrunnelse på ca. en side må vedlegges. Forslag kan fremsettes av medlemmer av NSF. Forslagene vil bli vurdert av en komité bestående av Arnaldo Frigessi, Jo Eidsvik og Jan Terje Kvaløy. Komitéen gir sin anbefaling til NSF's styre. Så vel NSF's styre som komiteen vil behandle forslagene konfidensielt. For å kunne tildeles denne prisen kreves et enstemmig styre. Prisen til en fremragende representant kan tildeles medlemmer av NSF som har utmerket seg innen fagområdet statistikk. Prisen til unge forskere kan tildeles medlemmer av NSF yngre enn 40 år som har utmerket seg med en statistikkartikkel de siste årene.

Norsk statistisk forening, avd Oslo, inviterer til
Det 19. norske statistikermøte
Fredrikstad 2017

Møtet holdes fra **12. til 15. juni 2017** og innledes med forkurset *Introductory course to deep learning* holdt av Igor Barbosa og Aleksander Rognhaugen (NTNU).

Forkurs: mandag etter lunsj – tirsdag før lunsj

Konferanse: tirsdag etter lunsj – torsdag før lunsj

Mer informasjon om møtet og påmelding kommer på NSF's hjemmeside:

www.norskstatistiskforening.no

Foto: Fredrikstad bryggepromenade av Thomas M. Hansen CC BY-SA 3.0